

Αναφορικές ονοματικές επιθετικές

Εισάγονται με:

α) την αναφορική αντωνυμία. **ο οποίος, -α, -ο**

β) τον αναφορικό συμπληρωματικό δείκτη **που**

Χρησιμοποιούνται ως:

Επιθετικοί προσδιορισμοί της λέξης που αναφέρονται

Στον καθημερινό λόγο χρησιμοποιούμε κυρίως το **που** ενώ την αντωνυμία **ο οποίος** σε πιο επίσημο λόγο

Παραδείγματα:

α) Είναι μολυσμένος ο αέρας **τον οποίο** αναπνέουμε.

β) Είναι μολυσμένος ο αέρας **που** αναπνέουμε.

ΠΡΟΣΟΧΗ:

το που και το ο οποίος-α-ο
αντικαθίστανται ισοδύναμα μεταξύ τους!!!

Το γένος ,ο αριθμός και η πτώση της αντωνυμίας ο οποίος-α-ο.

Η αντωνυμία **ο οποίος** συμφωνεί ως προς το γένος και τον αριθμό με το όνομα που προσδιορίζει.

Η πτώση αυτής της αντωνυμίας είναι ανάλογη με το συντακτικό ρόλο που παίζει μέσα στην αναφορική πρόταση.

Δηλαδή, μπορεί να είναι:

– σε ονομαστική, αν είναι υποκείμενο

Οι μετανάστες **οι οποίοι εργάζονται στην Ευρώπη** συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη.

– σε αιτιατική, αν είναι αντικείμενο

Οι ευρωπαϊκές χώρες **τις οποίες έχω επισκεφτεί** είναι τρεις.

– σε γενική, αν είναι ονοματικός προσδιορισμός

Οι Ευρωπαίοι πολίτες **των οποίων τα δικαιώματα παραβιάζονται** μπορούν να προσφύγουν στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.

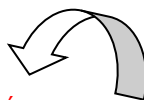
Προσέχουμε!!!

1. Όταν μια σύνθετη ονομαστική φράση προσδιορίζεται από μια αναφορική πρόταση, η χρήση της αντωνυμίας **ο οποίος**, συνήθως, βοηθάει περισσότερο από το **που**, για να καταλάβουμε σε ποιο από τα ονόματα αποδίδεται ο προσδιορισμός.

π.χ. Τα παιδιά των μεταναστών που γεννήθηκαν στην Ευρώπη (= ::)

ενώ: Τα παιδιά των μεταναστών τα οποία (= τα παιδιά:) γεννήθηκαν στην Ευρώπη

Τις πιο πολλές φορές όμως οι παρανοήσεις αποφεύγονται, επειδή άλλα στοιχεία του κειμένου ή οι γενικότερες γνώσεις μας για το θέμα μάς οδηγούν με ασφάλεια στη σωστή κατανόηση.

π.χ. Δεν έχει καταλήξει στη μάρκα του **αυτοκινήτου που** θα αγοράσει.

Οι μάρκες των αυτοκινήτων **που** τον ενδιαφέρουν πιο πολύ είναι οι ευρωπαϊκές.

2. Συχνά στον καθημερινό λόγο χρησιμοποιούμε το **που** στη θέση μιας προθετικής φράσης ή στη θέση του αναφορικού επιρρήματος όπου είτε όταν θέλουμε να δηλώσουμε

α) τον τόπο

π.χ Το καμπαναριό του χωριού μου, **που** (αντί **όπου** ή **στο οποίο**) ανέβαινα παιδί, είχε μια θέα μαγευτική.

είτε **β) το όργανο**

π.χ Είχα πάρει μαζί μου το μολύβι **που** (αντί **με το οποίο**) θα κρατούσα σημειώσεις

είτε **γ) τη συνοδεία**

π.χ Τη φίλη μου **που** (αντί **με την οποία**) πήγαμε στις Βρυξέλλες τη λένε Μπέρθα.

είτε **δ) το μέσο**

π.χ Το πούλμαν **που** (αντί **με το οποίο**) ταξιδέψαμε μας άφησε μπροστά στο μεγάλο γυάλινο κτίριο.

Όταν θέλουμε να διατυπώσουμε λόγο πιο επίσημο ή αν μας ενδιαφέρει να ακριβολογήσουμε, αυτός ο τρόπος έκφρασης πρέπει να αποφεύγεται.

Αναφορικές επιθετικές περιοριστικές και αναφορικές επιθετικές μη περιοριστικές.

Οι αναφορικές επιθετικές προτάσεις άλλοτε δίνουν μια πληροφορία που είναι απαραίτητη ή που βοηθάει τον ακροατή / αναγνώστη να καταλάβει καλύτερα το νόημα, οπότε λέγονται **περιοριστικές**, κι άλλοτε δίνουν μια επιπλέον πληροφορία η οποία δεν είναι απαραίτητη, οπότε λέγονται **μη περιοριστικές**.

Παραδείγματα:

Έστω ότι μπαίνει ο διευθυντής του σχολείου στην τάξη και λέει:

Το θρανίο είναι πολύ βρόμικο.

Έτσι όπως τα είπε ο διευθυντής δεν καταλαβαίνουμε ποιο θρανίο απ' όλα είναι βρόμικο. Αν όμως έλεγε:

Το θρανίο στο οποίο κάθονται ο Νίκος και ο Βασίλης είναι πολύ βρόμικο, τότε σίγουρα θα καταλαβαίναμε για ποιο θρανίο μιλούσε. Συνεπώς, η αναφορική επιθετική πρόταση είναι **περιοριστική**, γιατί έδωσε μια πληροφορία απαραίτητη.

Έστω ότι η μαθήτρια Ελένη λέει στους γονείς της την πρόταση:

Ο καθηγητής Μαραγκάκης είναι αυστηρός.

Προφανώς οι γονείς της Ελένης κατάλαβαν αμέσως την πρόταση και δε χρειάζονταν καμιά επιπλέον πληροφορία. Αν όμως έλεγε η Ελένη:

Ο καθηγητής Μαραγκάκης, που σπούδασε στο Α.Π.Θ., είναι αυστηρός. Με την πρόταση που είπε η Ελένη διαπιστώνουμε ότι η πληροφορία που έδωσε με την αναφορική πρόταση δεν ήταν απαραίτητη. Συνεπώς, η αναφορική επιθετική πρόταση είναι **μη περιοριστική και μπαίνει ανάμεσα σε κόμματα**

Αναφορικές ελεύθερες ονοματικές

Εισάγονται:

με τις αναφορικές αντωνυμίες

όποιος, όποια, όποιο

όσος, όση, όσο

οποιοσδήποτε, οποιαδήποτε, οποιοδήποτε

οσοσδήποτε, οσηδήποτε, οσοδήποτε

οτιδήποτε

ό,τι

Χρησιμοποιούνται ως:

α) Υποκείμενο

Όποιος θέλει ας φύγει.

β) Αντικείμενο:

Πήραμε ό,τι βρήκαμε μπροστά μας.

γ) Κατηγορούμενο:

Στην Ελλάδα είσαι ό,τι δηλώσεις.

δ) Προσδιορισμός:

Κάθε κομμάτι γνώσης, οσοδήποτε μικρό είναι, αποτελεί μέρος μιας ολότητας

Αναφορικές ελεύθερες επιρρηματικές

Εισάγονται με :

τα αναφορικά επιρρήματα

όπου,

όποτε,

όπως,

όσο,

οπουδήποτε

οποτεδήποτε

(όχι όμως με το οπωσδήποτε)

Εξαρτώνται από ρήμα

Χρησιμοποιούνται ως: επιρρηματικός προσδιορισμός:

α) τρόπου

Ντύσου όπως σου αρέσει

β) χρόνου

Θα έρθω όποτε τελειώσω τη δουλειά μου

γ) τόπου

Όπου ο αέρας είναι μολυσμένος, οι άνθρωποι υποφέρουν

δ) ποσού

Φάε όσο θες.

Παρατήρηση:

Το **οπωσδήποτε** που σημαίνει «με κάθε τρόπο», «σε κάθε περίπτωση» **δεν εισάγει αναφορικές προτάσεις**, π.χ.

Θα σας περιμένω **οπωσδήποτε**.

Θα περάσουμε **οπωσδήποτε**.

Τα σύνθετα με το **-δήποτε** δεν είναι απαραίτητο να εισάγουν πάντα αναφορικές προτάσεις. Μπορεί να χρησιμοποιούνται και ως αντωνυμίες ή ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί. π.χ.

Δεν μπορείς να απευθυνθείς σε **οποιαδήποτε**.

Ας είναι **οποιαδήποτε** άλλη δουλειά εκτός από αυτήν.

Μπορούμε να συναντηθούμε **οπουδήποτε**.